

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔ - ๕๕/๒๕๕๓

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๗ (เพิ่มเติมมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๘ และมาตรา ๘๕/๙) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

คำร้องที่หนึ่ง เป็นคำร้องของนายพนัส ทัศนียานนท์ สมาชิกวุฒิสภา กับสมาชิกวุฒิสภา
รวมห้าสิบสี่คน

คำร้องที่สอง เป็นคำร้องของนายคำนวณ ชโลปถัมภ์ สมาชิกวุฒิสภา กับสมาชิกวุฒิสภา
รวมยี่สิบห้าคน

คำร้องทั้งสองเรื่องนี้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัย
เป็นอย่างเดียวกัน จึงสั่งให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน

กรณีสืบเนื่องจากรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๗ (เพิ่มเติม
มาตรา ๘๕/๑, มาตรา ๘๕/๓, มาตรา ๘๕/๘ และมาตรา ๘๕/๙) โดยมีหลักการตามมาตรา ๘๕/๑
ว่า ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า มีหลักฐาน
อันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมหรือมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่า
กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า
การกระทำนั้นน่าจะมีผลให้มีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้ง
มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้น มาตรา ๘๕/๓ มีหลักการว่า ให้มี
คณะกรรมการตรวจสอบความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ผู้ใดอีกคณะหนึ่ง มาตรา ๘๕/๘ มีหลักการว่า ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งถ้าปรากฏหลักฐานอันควร
เชื่อได้ว่า พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองผู้ใด กระทำไม่ว่า
โดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพื่อประโยชน์
แก่พรรคการเมือง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การกระทำดังกล่าวน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้ง

มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองนั้นเป็นบัตรเสีย และมีให้นับเป็นคะแนนเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำนั้น และมาตรา ๘๕/๕ มีหลักการว่า ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใด กระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกผู้นั้นได้

ผู้ร้องทั้งสองคำร้องจึงเสนอความเห็นให้ประธานวุฒิสภาส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สรุปว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ความเป็นอิสระจากองค์กรอื่น แต่ก็อยู่ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการต้องแยกจากกัน คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยและจัดการเลือกตั้งใหม่ทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้งเฉพาะในกรณีที่มีการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๔) และมาตรา ๑๔๗ (๑) สำหรับกรณีผู้สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗ (๒) และมาตรา ๓๒๗ (๕) นั้น หมายความว่า การดำเนินคดีต่อศาล ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ มาตรา ๒๗ ก็ยังยืนยันถึงอำนาจของศาล สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันตามมาตรา ๓๐ การออกกฎหมายมาเพื่อเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ การที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (เพิ่มเติมมาตรา ๘๕/๑, มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะกระทำการโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เป็นการมอบอำนาจเบ็ดเสร็จให้องค์กรเดียวชี้ขาด เป็นการละเมิดหลักการแบ่งแยกอำนาจธิปไตย เป็นการทำลายความคุ้มครองสิทธิพื้นฐานทางศาล มีผลเท่ากับเป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่ ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ สำหรับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (เพิ่มเติมมาตรา ๘๕/๘) นั้น เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นการให้อำนาจอธิปไตยของประชาชนการที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าพรรคการเมืองใดทุจริตในการเลือกตั้งระบบบัญชีรายชื่อแล้วกำหนดให้บัตรลงคะแนนของประชาชนในพื้นที่กระทำผิดตกเป็นบัตรเสีย เป็นการล่่วงสิทธิในทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ เพราะสมัคร

รับเลือกตั้งแล้วไม่มีสิทธิได้รับคะแนนจากประชาชน และทำให้สิทธิในการรวมตัวเป็นพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ สิ้นความหมายการชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีหลักเกณฑ์ และไม่มีหลักประกัน การที่กำหนดให้บัตรลงคะแนนของประชาชนในพื้นที่กระทำผิดตกเป็นบัตรเสีย เป็นการบอกอ้างเจตนาของประชาชน การตรากฎหมายตามมาตรา ๘๕/๘ แม้มิได้มุ่งจำกัดการใช้สิทธิ พื้นฐานโดยไม่ล่วงล้ำถึงขั้นเพิกถอนสิทธิก็ตาม แต่ต้องอยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ที่ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ ฯลฯ คะแนนเลือกตั้ง ของประชาชนจะต้องนำมาคำนวณเป็นผลเลือกตั้งเสมอ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ กรณี เห็นได้ชัดเจนว่า รัฐสภาได้ล่วงล้ำจำกัดสิทธิพื้นฐานของประชาชน กำหนดมาตรการที่เกินความจำเป็น ถือเอาการกระทำผิดของคนหนึ่งมาทำลายสิทธิของบุคคลอื่นที่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ทำให้สิทธิ เหล่านั้นไม่มีความหมายเหมือนไม่มีสิทธิ ขัดต่อหลักที่ว่าด้วยหน้าที่รักษาสาระสำคัญของสิทธิ บทบัญญัติ มาตรา ๘๕/๘ จึงเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะเป็นหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องแสดงความเห็นเป็นหนังสือเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้รับหนังสือ แสดงความเห็นดังกล่าวแล้ว

มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๗ (เพิ่มเติม มาตรา ๘๕/๑, มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๘ และมาตรา ๘๕/๕) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑ หรือไม่

แยกพิจารณาเป็น ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก ตามมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ซึ่งเพิ่มเติมโดยร่าง พระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๑๗ ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัคร รับเลือกตั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง อันเนื่องจากผู้สมัครนั้นทำการโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ขัดหรือแย้งต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง และในการดำเนินการดังกล่าวหากมีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ก็ให้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมก็มีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้นได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) (๔)

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๖) ยังบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นตามที่ กฎหมายบัญญัติได้อีกด้วย แสดงว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วยังมีอำนาจดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ปัญหาว่าการวินิจฉัยชี้ขาดกรณีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งควรเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรใด รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

(๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

การจำกัดสิทธิเลือกตั้งของบุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๑๑ มาตรา ๘๖ (๕) รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๑๗ มาตรา ๑๑๖ (๕) รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๕๓ (๕) รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐๔ (๔) และรัฐธรรมนูญ

พุทธศักราช ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๑๐ (๔) โดยรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้คำว่า “ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” จึงเป็นที่เข้าใจกันตลอดมาว่าการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นจะต้องทำโดยคำพิพากษาของศาลเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๑๐๖ (๔) บัญญัติว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” ตัดคำว่า “โดยคำพิพากษาออก” ปรากฏว่าได้มีการอภิปรายในชั้นของกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญและสมาชิกสภากรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญว่า นับแต่นี้ไปการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอาจเป็นอำนาจขององค์กรอื่นก็ได้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้จัดทำร่างขึ้นใหม่ทั้งฉบับเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง มีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ เหตุผลที่ต้องปฏิรูปการเมือง นั้น โดยส่วนใหญ่มองว่าการเมืองมาถึงทางตัน คือการซื้อเสียงนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันเพื่อถอนทุน นำไปสู่การปฏิวัติรัฐประหารอันอาจนำไปสู่การนองเลือดอีก การปฏิรูปนั้นต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาของระบบการเมืองทั้งระบบเพื่อให้ันักการเมืองในระบบมีความซื่อสัตย์สุจริตและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐธรรมนูญปัจจุบันจึงได้มีการจัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้น โดยมีการจัดตั้งองค์กร “ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง” และถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นตามกฎหมายเลือกตั้งก็มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดไปได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) เมื่อคำนึงถึงความจำเป็นและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งปฏิรูปการเมือง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นเพื่อควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เมื่อพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) (๔) (๖) และมาตรา ๑๐๖ (๔) แล้วทำให้เห็นได้ว่าอำนาจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่อำนาจของศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๑๔๕ (๖) ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติได้อีกด้วย กรณีที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๗ (เพิ่มเติมมาตรา ๘๕/๑, มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕) โดยเริ่มจากการวางหลักทั่วไปตามมาตรา ๘๕/๑ การกลั่นกรองหรือตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความรอบคอบน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นตามมาตรา ๘๕/๓ แต่อำนาจชี้ขาดขั้นสุดท้ายก็ยังเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่นั่นเอง ส่วนกรณีตามมาตรา ๘๕/๕ เป็นเรื่องการ

เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งภายหลังการประกาศผลเลือกตั้งซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗
วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง ที่บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวน
เพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน เมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

.....
.....

(๒) ปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ
ผู้ใดได้กระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต
โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่งการ
โดยพลัน”

กรณีถือไม่ได้ว่า เป็นการออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง
ไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๓๐ มิได้เอาอำนาจ
การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีไปจากศาล และมีได้เป็นการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษา
คดีใดคดีหนึ่ง หรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณา
พิพากษาคดีนั้น ตามมาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑

ประเด็นต่อมาที่ว่า ตามมาตรา ๘๕/๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๗ การให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นนี้เป็นไปตาม
เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งให้การเลือกตั้งดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สุจริต
และเที่ยงธรรมไม่ขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจอริปไตย ไม่ได้เอาอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดี
ไปจากศาล ศาลยุติธรรมยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ปวง และมีได้เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่
เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่ง หรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลที่มีอยู่แต่อย่างใด
ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้บัตรเลือกตั้งในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำอันจะเป็นผลให้การ
เลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน มีข้อความขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญโดยล่วงสิทธิทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๗ ของพรรคการเมือง
ตามมาตรา ๔๗ และของประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ อีกทั้งละเมิดรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๕ เพราะเป็นการจำกัดสิทธิพื้นฐานตามมาตรา ๑๐๐ มีบทบัญญัติใดให้รัฐสภาตรากฎหมาย
เช่นนี้ได้หรือไม่

มาตรา ๘๕/๘ บัญญัติว่า “ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกของพรรคการเมือง ผู้ใดได้กระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุนหรือรู้เห็น เป็นใจให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำดังกล่าวน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองนั้นเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน ทั้งนี้เฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำนั้น

การกำหนดพื้นที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดจากหน่วยเลือกตั้ง หรือเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งก็ได้ โดยคำนึงถึงผลกระทบแห่งการกระทำนั้น

ให้นำความในมาตรา ๘๕/๓ มาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม”

ตามมาตรา ๘๕/๘ นี้เป็นมาตรการที่สร้างขึ้นใหม่ว่าด้วยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการวินิจฉัยให้บัตรลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตที่มีการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน ในการลงคะแนนแบบบัญชีรายชื่อเป็นการลงคะแนนเลือกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งโดยใช้เขตของประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง คะแนนที่ลงให้กับพรรคการเมืองนั้นย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้สมัครในบัญชีรายชื่อทุกคนร่วมกัน มิใช่เป็นประโยชน์แก่ผู้สมัครรายใดรายหนึ่ง และการกระทำผิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็ย่อมมิใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่บุคคลใดโดยเฉพาะ แต่มีผลถึงผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นทุกคน ดังนั้นเมื่อปรากฏหลักฐานว่ามี การทุจริตในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนในเขตดังกล่าวก็ไม่สมควรได้รับประโยชน์อันเป็นการได้เปรียบพรรคการเมืองอื่น ทั้งนี้เป็นผลจากการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมที่แตกต่างไปจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อไม่อาจเลือกตั้งใหม่ได้ทั่วราชอาณาจักรเพราะจะสิ้นเปลืองเวลาและงบประมาณจำนวนมาก จำเป็นต้องใช้มาตรการเฉพาะตัวผู้กระทำผิดเท่านั้น เป็นมาตรการที่มุ่งจัดการเอาแก่พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกของพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เป็นมาตรการที่จะดำเนินการต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลือกตั้งที่ฝ่าฝืนกฎหมายเป็นกลุ่ม ๆ

ได้พิจารณาแล้วว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๓ (เพิ่มเติมมาตรา ๘๕/๑, มาตรา ๘๕/๓, และมาตรา ๘๕/๕) เป็นบทบัญญัติที่ออกมาเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการที่จะดำเนินการแก่ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับได้ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สำหรับกรณี

ตามมาตรา ๘๕/๘ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการเอาแก่พรรคการเมือง
เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกของพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เดิมพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังไม่มี
มาตรการที่รัดกุมและชัดเจนพอจึงได้เพิ่มเติมข้อความในมาตรา ๑๗ (เพิ่มเติมมาตรา ๘๕/๘)
ความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ไม่ได้แตกต่างไปจากมาตรการที่มุ่งจะจัดการเอาแก่ผู้สมัครแบบแบ่งเขต
เลือกตั้ง ไม่ได้เป็นการจำกัดสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ไม่ได้ละเมิดสิทธิการรวมตัว
เป็นพรรคการเมือง สิทธิเลือกตั้งของประชาชน และสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๗ ที่เพิ่มเติมความ
เป็นมาตรา ๘๕/๑, มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ไม่ขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐
มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑ และที่เพิ่มเติมความเป็นมาตรา ๘๕/๘ ไม่เป็นการล่วง
สิทธิทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง และของประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง และไม่มี
ข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ